Original
Journal of Medical Council of Iran, Volume 43, Issue 2, 2025
https://doi.org/10.22034/43.2.6

Investigating Patient Rights Adherence in Psychological Centers of Karaj

Golnaz Ashtab[1] , Kourosh Delpasand[2], Alireza Milanifar[3], Saeed Biroudian[4]*

[1] Master of Bioethics, University of Science and Culture, Tehran, Iran
[2] Department of Medical Ethics, School of Medicine, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran
[3] Department of Law and Bioethics, Nanobiotechnology Research Center, Avicenna Research Institute, Academic Center for Education, Culture and Research(ACECR), Tehran, Iran
[4] Department of Medical Ethics, School of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

*** Corresponding Author**
Hemmat Highway, Next to Milad Tower, Iran University of Medical Sciences, Faculty of Medicine, Second Floor, Department of Medical Ethics, Tehran, Iran
Email: sbiroudian@gmail.com

Received: Feb 26 2025
Accepted: Apr 28 2025

Citation to this article
G Ashtab, K Delpasand, AR Milanifar, S Biroudian. Investigating Patient Rights Adherence in Psychological Centers of Karaj. *J Med Counc Iran*. 2025;43(2):63-68.

Abstract

Background: Upholding patients' rights is a fundamental aspect of medical and professional ethics within the field of mental health. Recognizing and honoring patients' rights is crucial for building trust in healthcare relationships and delivering high-quality, personalized services that meet their needs. The purpose of this study is to investigate the observance of patients' rights in psychological centers in Karaj from the perspective of patients and healthcare providers.

Methods: This descriptive and analytical study was conducted in 2022. The participants of this study, patients (63 people) and nurses (64 people) referred to Karaj psychology centers in the period of 2014-2018 were included in the study by simple random sampling method. The study utilized a researcher-developed, multi-section questionnaire comprising a demographic information checklist and an assessment tool measuring participants' awareness of and adherence to the Patient's Rights Charter. Data analysis was conducted using SPSS statistical software, version 16.

Results: The results showed that the most participants in the research were 42.5% in the age range of 20 to 30 years. 78.8% were male and 84.3% were single. 89% had undergraduate education. A two-sample t-test showed that there was no significant difference in the mean score of patients' and nurses' views on patient comfort, managers' perception, and personnel performance ($p>0.05$).

Conclusion: According to the results, patients' rights are relatively well respected in Karaj psychology centers, as there was no significant difference between the views of patients and nurses about patient comfort, managers' perceptions, and staff performance. However, larger and more diverse studies are recommended to confirm the results and further generalization. Also, training healthcare providers on patients' rights is important.

Keywords: Patient Rights, Medical Ethics, Psychology

Copyright 2025, Journal of Medical Council of Iran.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution–NonCommercial 4.0 International License.

Journal of Medical Council of Iran, Volume 43, Issue 2, 2025
https://doi.org/10.22034/43.2.6

مقـاله پژوهشی

بررسی رعایت حقوق بیماران مراکز روانشناسی شهر کرج

گلناز آشتاب[1]، کورش دل‌پسند[2]، علیرضا میلانی فر[3]، سعید بیرودیان[4]*

[1] کارشناس ارشد اخلاق زیستی، دانشگاه علم و فرهنگ، تهران، ایران
[2] گروه اخلاق پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
[3] گروه حقوق و اخلاق زیستی، مرکز تحقیقات ریزفناوری زیستی، پژوهشکده فناوری‌های نوین علوم پزشکی جهاد دانشگاهی - ابن‌سینا، تهران، ایران
[4] گروه اخلاق پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

*** نشانی نویسنده مسئول:**
بزرگراه همت، جنب برج میلاد، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده پزشکی، طبقه دوم، گروه اخلاق پزشکی، تهران، ایران
نشانی الکترونیک:
sbiroudian@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۰۸
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۰۸

چکیده

زمینه: رعایت حقوق بیماران، از جمله اصول اساسی اخلاق پزشکی و حرفه‌ای در حوزه سلامت روان است. درک و احترام به حقوق بیماران برای تقویت اعتماد در روابط مراقبت‌های بهداشتی و حصول اطمینان از اینکه افراد، خدمات با کیفیت بالا متناسب با نیازهایشان دریافت می‌کنند، ضروری است. هدف از پژوهش حاضر، بررسی رعایت حقوق بیماران مراکز روانشناسی شهر کرج از دیدگاه بیمار و مراقبین سلامت می‌باشد.

روش کار: این مطالعه توصیفی تحلیلی در سال ۱۴۰۱ انجام یافت. شرکت کنندگان این مطالعه، بیماران (۶۳ نفر) و پرستاران (۶۴) نفر از مراکز روانشناسی شهر کرج در بازه زمانی ۱۳۹۸-۱۳۹۳ به روش نمونه گیری تصادفی ساده وارد مطالعه شدند. ابزار مورد استفاده در پژوهش، پرسشنامه چند قسمتی محقق ساخته حاوی چک لیست اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه میزان آگاهی و میزان رعایت منشور حقوق بیمار بود. داده‌ها با استفاده از از نرم افزار آماری SPSS ورژن ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد بیشترین شرکت‌کنندگان در پژوهش ۴۲/۵ درصد در بازه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال بودند. ۷۸/۸٪ مرد و ۸۴/۳٪ مجرد بودند. ۸۹٪ تحصیلات زیردیپلم داشتند. آزمون تی دو نمونه ای نشان داد که میانگین نمره دیدگاه بیماران و پرستاران درباره آرامش بیمار، درک مدیران و عملکرد پرسنل تفاوت معناداری نداشت ($p>0/05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج بدست آمده، در مراکز روانشناسی کرج، حقوق بیماران نسبتاً خوب رعایت می‌شود، زیرا بین دیدگاه بیماران و پرستاران درباره آرامش بیمار، درک مدیران و عملکرد پرسنل تفاوت معناداری وجود نداشت. با این حال، برای تایید نتایج و تعمیم‌پذیری بیشتر، مطالعات گسترده‌تر و متنوع‌تری توصیه می‌شود. همچنین، آموزش به ارائه‌دهندگان مراقبت‌های بهداشتی در زمینه حقوق بیماران اهمیت دارد.

واژگان کلیدی: حقوق بیمار، اخلاق پزشکی، روانشناسی

Copyright 2025, Journal of Medical Council of Iran.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution–NonCommercial 4.0 International License.

مقدمه

انسان موجودی است که نیازهای زیستی، روانی، اجتماعی، فرهنگی و معنوی دارد و در شرایط سالم و بیماری از حقوق خاصی برخوردار است (۳-۱). در دهه های اخیر موضوع حقوق مددجویان مورد توجه زیادی قرار گرفته است (۴). حقوق بیمار یک حق حیاتی بشری است، زیرا بیماران یکی از آسیب پذیرترین گروه های جامعه هستند (۵, ۶). مفهوم حقوق بشر به حداقل استانداردها برای شیوه هایی اشاره دارد که افراد می توانند انتظار داشته باشند که دیگران با آنها رفتار کنند. مفهوم اخلاق به معیارهای مرسوم برای رفتار افراد با دیگران اشاره دارد (۹-۷). امروزه سیستم های بهداشت و درمان در بسیاری از کشورها حقوق خاصی را برای بیماران تعریف کرده اند و ارائه دهندگان خدمات سلامت موظف به رعایت این حقوق در هنگام ارائه خدمات هستند (۱۰). حقوق مددجو به عنوان تکالیف ارائه دهندگان مراقبت های سلامت در جهت حفاظت از ارائه خدمات بهداشتی به مردم به ویژه در یک موقعیت خاص تعریف می شود (۱۳-۱۱). این مفهوم اغلب برای مراجعان روانپزشکی که نیاز به مداخله پزشکی دارند، مشکل ساز می شود (۴). این مراجعین علیرغم توانایی در تصمیم گیری در مورد زندگی و آینده خود، ممکن است با پذیرش اجباری در مراکز بهداشت روان از آزادی محروم شوند (۱۴).

بیماران مبتلا به اختلالات روانی حق دارند اطلاعات واضح و جامعی در مورد وضعیت سلامت روان، گزینه های درمانی، عوارض جانبی احتمالی و حقوق خود به عنوان بیمار دریافت کنند. این شامل اطلاع از وضعیت قانونی آنها در مورد درمان اجباری در صورت لزوم می شود. حقوق بیماران مبتلا به اختلالات روانی برای حصول اطمینان از دریافت مراقبت مناسب با حفظ کرامت و استقلال آنها ضروری است (۴). ارائه دهندگان مراقبت های بهداشتی باید از این حقوق آگاه باشند و از آنها در سیستم بهداشت روان دفاع کنند و محیطی را ایجاد کنند که به حقوق بشر همه بیماران احترام بگذارد و از آنها حمایت کند (۴, ۱۱). به این ترتیب می‌توان کیفیت مراقبت را بهبود داده و از بهبودی برای افرادی که با شرایط سلامت روانی زندگی می کنند، حمایت کرد. هدف از این مطالعه بررسی رعایت حقوق بیماران مراکز روانشناسی شهر کرج از دیدگاه بیمار و مراقبین سلامت بود. نتیجه این مطالعه می تواند فرصتی برای شناخت نقاط ضعف و کاستی خدمات مراقبتی برای کاهش این مشکلات فراهم کند تا مراجعین از برنامه های درمانی خود بهره بیشتری ببرند و در معرض آسیب کمتری قرار گیرند.

روش کار

این مطالعه توصیفی تحلیلی در سال ۱۴۰۱ انجام یافته است. شرکت کنندگان این مطالعه، بیماران (۶۳ نفر) و پرستاران (۶۴ نفر) مراجعه کننده به مراکز روانشناسی شهر کرج در بازه زمانی ۱۳۹۸-۱۳۹۳ به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده وارد مطالعه شدند.

نمونه از طریق فرمول کوکران که در زیر ذکر شده است محاسبه می شود.

$$n = \frac{NZ^{۲}_{۱-\frac{\alpha}{۲}}\, p(۱-p)}{\varepsilon^{۲}(N) + Z^{۲}_{۱-\frac{\alpha}{۲}}\, p(۱-p)}$$

روش نمونه‌گیری با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، از طریق فرمول کوکران، ۱۲۷ نفر پرستار و بیمار که در بازه ۱۳۹۳- ۱۳۹۸ به این مراکز رجوع کرده اند، بوده است.

معیارهای ورود به مطالعه شامل: بیمارانی که به مراکز روانشناسی شهر کرج مراجعه می‌کنند و بیمارانی که رضایت به شرکت در مطالعه را دارند. معیارهای خروج نیز شامل بیمارانی که از شرکت در مطالعه انصراف می‌دهند و بیمارانی که قادر به تکمیل پرسشنامه نیستند به دلیل مشکلات شناختی یا زبانی بود.

در این تحقیق برای جمع‌آوری داده‌های اولیه از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. برای تهیه پرسشنامه، ابتدا مبانی رعایت حقوق بیمار استانداردسازی شد. تعدادی آیتم برای اندازه‌گیری هر یک از این متغیرهای پنهان توسعه داده شد. اشیاء توسعه یافته همان متغیرهای قابل مشاهده تحقیق را تشکیل دادند. اطلاعات مورد نظر از طریق پرسشنامه گردآوری گردید و توسط ۱۰ نفر از اساتید مسلط به موضوع، روایی محتوا انجام شد و سپس روایی ظاهر توسط فرد مسلط به ادبیات فارسی چک گردید و در نهایت با مشورت فردی مسلط به آیین نامه نگارشی از نظر فونت و نوشتار تصحیح شد. سپس جهت بررسی پایایی، پرسشنامه بین ۱۲۷ نفر از جامعه آماری تقسیم گردید و نتایج آلفای کرونباخ مورد آزمایش قرار گرفت (α=۰/۹۱). بنابراین پایائی پرسشنامه بسیار مطلوب ارزیابی شده است.

پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش شامل دو دسته سؤالات عمومی و تخصصی بود. سوالات کلی شامل ۳ سوال در مورد ویژگی‌های فردی پاسخ دهندگان بود. این سوالات شامل: وضعیت تحصیلی، سن و جنسیت و ۱۴ سوال تخصصی در قالب ۳ بعد اصلی (آرامش بیمار، عملکرد پرسنل و درک مدیران) ارائه شد. برای ارزیابی پاسخ سوالات تخصصی از طیف لیکرت پنج درجه ای (بسیار کم، کم، متوسط، زیاد، بسیار زیاد) استفاده شد. جدول شماره ۱ معیارهای مورد بررسی در پژوهش حاضر را نشان می‌دهد (جدول شماره ۱).

در این مطالعه، داده‌ها با استفاده از از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل آماری داده ها، از روش های آمار توصیفی مانند نمودارها، جداول فراوانی و ... و همچنین از آمار استنباطی مانند آزمون تی استفاده شد. برای این منظور از آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن داده ها استفاده شد.

جدول شماره ۱. معیارهای مورد بررسی در پژوهش حاضر

آرامش بیمار	عملکرد پرسنل	درک مدیران
۱. دریافت درمان همراه با احترام کامل بر اساس عقاید و فرهنگ بیمار ۲. دریافت اطلاعات لازم از پزشک در خصوص تشخیص و درمان بیماری ۳. مشارکت بیمار در انتخاب شیوه‌ی نهایی درمان ۴. اجازه‌ی خاتمه دادن به درمان با رضایت و میل شخصی	۱. آشنایی با اعضاي گروه معالج ۲. دریافت درمان مطلوب و موثر در اسرع وقت ۳. دریافت اطلاعات لازم در رابطه با روش های درمانی دیگر ۴. رازداري پزشک و تیم درمانی ۵. دریافت اطلاعات لازم در صورت اعزام	۱. آشنایی با محل بستری ۲. اجازه ي حضور بر بالین بیمار توسط کسانی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند ۳. اجازه ی مراجعه به مراکز درمانی دیگر با رضایت شخصی ۴. اطمینان از محرمانه ماندن محتوای پرونده‌ی پزشکی ۵. اجازه گرفتن جهت شرکت در پژوهش و اجازه‌ی خروج از آن

یافته‌ها

در این مطالعه اطلاعات دموگرافیکی بیماران در جدول شماره ۲ نشان داده شده است. بیشترین شرکت‌کننده در پژوهش ۴۲/۵٪ در بازه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال بودند. ۷۸/۸٪ مرد و ۸۴/۳٪ مجرد بودند. ۸۹٪ تحصیلات زیردیپلم داشتند (جدول شماره۲).

جدول شماره ۲. مشخصات فردی شرکت‌کنندگان در مطالعه

متغیر	وضعیت	فراوانی	درصد
سن	۳۰-۲۰	۵۴	۴۲/۵
	۴۰-۳۰	۴۶	۳۶/۲
	۵۰-۴۰	۲۰	۱۵/۷
	بالای۵۰ سال	۷	۵/۵
جنسیت	مرد	۱۰۰	۷۸/۸
	زن	۲۷	۲۱/۳
تحصیلات	زیردیپلم	۱۱۳	۸۹
	دیپلم و بالاتر	۱۴	۱۱
تاهل	متاهل	۲۰	۱۵/۷
	مجرد	۱۰۷	۸۴/۳

جدول شماره ۳ میانگین نمره دیدگاه بیماران و پرستاران درباره آرامش بیمار، درک مدیران و عملکرد پرسنل نشان می‌دهد. آزمون تی دو نمونه ای نشان داد که میانگین نمره دیدگاه بیماران و پرستاران درباره آرامش بیمار، درک مدیران و عملکرد پرسنل تفاوت معناداری وجود نداشت ($p>۰/۰۵$) (جدول شماره ۳).

بحث

درک و احترام به حقوق بیماران برای تقویت اعتماد در روابط مراقبت های سلامت و حصول اطمینان از اینکه افراد خدمات با کیفیت بالا متناسب با نیازهایشان دریافت می‌کنند، ضروری است. ارائه دهندگان مراقبت های سلامت تشویق می‌شوند تا از این حقوق در محیط های بالینی حمایت کنند و در عین حال فرهنگ شفافیت و احترام در تعاملات بیمار و ارائه دهنده را ترویج کنند (۱۵,۱۶). نتایج مطالعه ما نشان داد که حقوق بیماران در مراجعات انجام شده به مرکز روانشناسی شهر کرج رعایت می‌گردد. براساس یافته‌های این پژوهش درک مدیران مرکز روانشناسی درباره رعایت حقوق بیماران در سطح مطلوبی می‌باشد. با توجه به نتایج مطالعه حاضر، عملکرد پرسنل مراکز روانشناسی درباره رعایت حقوق بیماران به شکل مناسبی می‌باشد. با توجه به نتایج، آگاهی کافی از حقوق و

جدول شماره ۳. میانگین نمره دیدگاه بیماران و پرستاران درباره آرامش بیمار، درک مدیران و عملکرد پرسنل

متغییر	پرستاران (انحراف معیار±میانگین)	بیماران (انحراف معیار±میانگین)	*p-value
آرامش بیمار	۲/۵±۰/۷۵	۲/۷۴ ± ۰/۸۶	۰/۸۰
درک مدیران	۳/۵±۱/۱۱	۳/۶ ± ۱/۱۲	۰/۷۱
عملکرد پرسنل	۲/۸۹±۱/۱۸	۳/۰۳ ± ۱/۳	۰/۵۲

* آزمون تی دو نمونه‌ای

مسئولیت‌های بیمار در منطقه ما وجود داشت و به نظر می‌رسد، آموزش ارائه شده توسط ارائه دهندگان مراقبت‌های بهداشتی می تواند به طور موثر، آگاهی از حقوق و مسئولیت‌های بیمار را بهبود بخشد. یک مطالعه چند مرکزی برای روشن کردن آگاهی بیماران در مورد حقوق و مسئولیت‌هایشان لازم است. نتایج مطالعه حاضر مشابه نتایج مطالعات قبلی بود (۱۷,۱۸). در تضاد با این گزارش‌ها، چندین مطالعه عدم آگاهی بیماران را در مورد حقوق خود مستند کردند (۱۹, ۲۰). برای حفظ کیفیت خدمات درمانی و کنترل و ریشه کن کردن عواملی که منجر به تضییع حقوق بیمار می شود، باید تدابیر مناسب اتخاذ شود.

نتیجه گیری

با توجه به یافته‌های این مطالعه که نشان می‌دهد تفاوت معناداری بین دیدگاه بیماران و پرستاران در مورد آرامش بیمار، درک مدیران و عملکرد پرسنل وجود ندارد، می‌توان نتیجه گرفت که در مراکز روانشناسی شهر کرج، حقوق بیماران به طور نسبتاً مناسبی رعایت می‌شود. این نشان می‌دهد که هم مدیران و هم پرسنل در این مراکز به اهمیت رعایت حقوق بیماران واقف هستند و در عمل نیز تلاش می‌کنند تا این حقوق را محترم بشمارند. با توجه به اینکه زمان اجرای این مطالعه در دوره اوج پاندمی کوید-۱۹ بود و محققین با مشکلات زیادی در خصوص دسترسی به بیماران روبرو بوده‌اند. لذا، نویسندگان این مقاله پیشنهاد می‌کنند که برای تایید این یافته‌ها و به دست آوردن دیدگاه جامع‌تر، مطالعات چند مرکزی با حجم نمونه بزرگتر و در بازه زمانی گسترده‌تر انجام شود. همچنین، با توجه به اینکه بیشترین شرکت‌کنندگان در این مطالعه جوانان مجرد با تحصیلات زیر دیپلم بودند، ممکن است نتایج به سایر گروه‌های جمعیتی قابل تعمیم نباشد. بنابراین، مطالعات آینده باید تلاش کنند تا تنوع بیشتری در نمونه‌ها داشته باشند. در نهایت، مطالعه بر اهمیت آموزش به ارائه‌دهندگان مراقبت‌های بهداشتی برای افزایش آگاهی از حقوق و مسئولیت‌های بیماران تاکید می‌کند. این آموزش می‌تواند به بهبود مستمر کیفیت مراقبت و حفظ حقوق بیماران در مراکز روانشناسی کمک کند.

تشکر و قدردانی

این مطالعه حاصل نتایج طرح تحقیقاتی می‌باشد. از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علم و فرهنگ و پژوهشگاه رویان جهاد دانشگاهی که در اجرای پژوهش مساعدت لازم را داشتند، تقدیر و تشکر می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

پس از تصویب طرح تحقیقی در شورای پژوهشی دانشگاه علم و فرهنگ، مجوز لازم از کمیته اخلاق پژوهشگاه رویان جهاد دانشگاهی (به شماره IR.ACECR.ROYAN.REC.۱۴۰۰.۱۲۳) مورخ ۱۴۰۰ /۰۹/ ۳۰ اخذ شد. سپس مجوزهای ضروری برای ورود به محیط نمونه‌گیری از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی البرز و مسؤولان فنی در مراکز روانشناسی شهر کرج کسب گردید. ملاحظات اخلاقی شامل اخذ رضایت کتبی و آگاهانه از بیماران، توضیح هدف از انجام پژوهش، اطمینان به بیمار مبنی بر محرمانه ماندن اطلاعات بود.

تضاد منافع

نویسندگان اذعان می‌دارند هیچگونه تعارض منافعی وجود ندارد.

منابع

1. Milner K, Crawford P, Edgley A, Hare-Duke L, Slade M. The experiences of spirituality among adults with mental health difficulties: a qualitative systematic review. Epidemiology and psychiatric sciences. 2019;29:e34.

2. Mokhtari S, SabzehAra Langaroudi M, Maleki Pirbazari M. Qualitative Study of Biological, Psychological, Social and Spiritual Needs in Chronic Mental Patients. Journal of Modern Psychology. 2022;2(2):11-24.

3. Subu MA, Holmes D, Arumugam A, Al-Yateem N, Maria Dias J, Rahman SA, et al. Traditional, religious, and cultural perspectives on mental illness: a qualitative study on causal beliefs and treatment use. International journal of qualitative studies on health and well-being. 2022;17(1):2123090.

4. Ebrahimi S, Salehi Dehno E. Attitudes of Nurses and Hospitalized Patients about the Rights of Psychiatric Clients. Iranian journal of psychiatry. 2018;13(4):274-9.

5. Mohammed ES, Seedhom AE, Ghazawy ER. Awareness and practice of patient rights from a patient perspective: an insight from Upper Egypt. International Journal for Quality in Health Care. 2018;30(2):145-51.

6. Yawar ME, Hakimi MQ. Professional Ethics in Health Management Lays the Foundation for Respecting Patient Rights. EuroGlobal Journal of Linguistics and Language Education. 2025;2(1):89-95.

7. Abedi G, Shojaee J, Moosazadeh M, Rostami F, Nadi A, Abedini E, et al. Awareness and Observance of Patient Rights from the Perspective of Iranian Patients: A Systematic Review and Meta-Analysis. Iranian journal of medical sciences. 2017;42(3):227-34.

8. McKinnon I, Lor A, Evans DP. An Assessment of Human Rights-Based Approaches to Health Knowledge, Attitudes, and Practices Among Centers for Disease Control and Prevention Locally Employed Staff. Health and human rights. 2019;21(1):33-44.

9. Sekalala S, Dagron S, Forman L, Meier BM. Analyzing the

Human Rights Impact of Increased Digital Public Health Surveillance during the COVID-19 Crisis. Health and human rights. 2020;22(2):7-20.

10. Yaghobian M, Kaheni S, Danesh M, Rezayi Abhari F. Association between awareness of patient rights and patient's education, seeing bill, and age: a cross-sectional study. Global journal of health science. 2014;6(3):55-64.

11. Mouton Dorey C, Baumann H, Biller-Andorno N. Patient data and patient rights: Swiss healthcare stakeholders' ethical awareness regarding large patient data sets–a qualitative study. BMC medical ethics. 2018;19:1-14.

12. Barati F, Atarodi A, Asghari BA, Atarodi A. Awareness and observation of patients' rights from the perspective of patients and nurses. Journal of Research and Health. 2019;9(4):315-23.

13. Sookhak F, Bazrafshan MR, Ahmadi A, Kavi E. Nurses' level of awareness and observance of patients' rights. Journal of Client-Centered Nursing Care. 2019;5(3):167-74.

14. Akther SF, Molyneaux E, Stuart R, Johnson S, Simpson A, Oram S. Patients' experiences of assessment and detention under mental health legislation: systematic review and qualitative meta-synthesis. BJPsych open. 2019;5(3):e37.

15. Dadashi M, Habibi RA, Alipour S, Ghoreishi S, Abbasi N, Soltani-Kermanshahi M. Awareness and observance rate of the patients' rights charter in general hospitals; the perspectives of Iranian patients. Hospital topics. 2019;97(2):66-72.

16. Sheikhbardsiri H, Esamaeili Abdar Z, Sheikhasadi H, Ayoubi Mahani S, Sarani A. Observance of patients' rights in emergency department of educational hospitals in south-east Iran. International Journal of Human Rights in Healthcare. 2020;13(5):435-44.

17. Unnikrishnan B, Trivedi D, Kanchan T, Rekha T, Mithra P, Kumar N, et al. Patients' Awareness About Their Rights: A Study from Coastal South India. Science and engineering ethics. 2017;23(1):203-14.

18. Al-Rebdi M, Rabbani U, Alqahtani SM. Are Patients Aware of Their Rights? A Cross-Sectional Study of Visitors to Three Primary Healthcare Centers in Riyadh, Saudi Arabia. Cureus. 2021;13(11):e19290.

19. Almoajel AM. Hospitalized patients' awareness of their rights in Saudi governmental hospital. Middle-East Journal of Scientific Research. 2012;11(3):329-35.

20. Thema AM, Sumbane GO. Patients' awareness of the Patients' Rights Charter in selected hospitals of Limpopo province, South Africa. IJQHC Communications. 2021;1(1):lyab016.